

  Wschodnia część Borów Tucholskich, a zwłaszcza tereny w środkowym biegu rzeki Wdy, od dawna urzekały niepowtarzalnością krajobrazu. Ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe, a także walory krajobrazowe, 16 lutego 1993 roku, w celu zachowania w warunkach zrównoważonego rozwoju i popularyzacji tych wartości utworzono Wdecki Park Krajobrazowy (Rozporządzenie Nr 52/93 Wojewody Bydgoskiego z dnia 16.02.1993r.)

<http://parki.kujawsko-pomorskie.pl/wpk>

  Adres siedziby Wdeckiego Parku Krajobrazowego:

ul. Rynek 11A/86-150 Osie

tel. (0-52) 33 29 486

Obszary leśne parku położone są na terenie nadleśnictw: Osie, Dębrowa, Zamrzenica. Szczególne walory przyrodnicze, duże zróżnicowanie rzeźby terenu, gleb, klimatu oraz w nim znajduje swoje odzwierciedlenie w bogactwie flory i fauny. Na terenie Parku znajduje się 5 rezerwatów przyrody, występuje wiele rzadkich gatunków roślin i zwierząt, które chronione są w ramach opracowanego programu czynnej ochrony gatunków zagrożonych. Park wraz z otuliną objętą swym zasięgiem obszar 23 786,36 ha, z czego 4 609 ha stanowi otulina.

Pod względem administracyjnym leży w granicach siedmiu gmin:

- * Osie (70% powierzchni)
- * Drzycim,
- * Lniano,
- * Łiwice,
- * Jeżewo,
- * Cekcyn,
- * Warlubie.

Obszar parku należy do zlewni Wisły i jej lewego dopływu Wdy. Zwierciadło wód gruntowych występuje na ogółgłęboko. Podczas wiosennych roztopów lub większych opadów woda zatrzymywana jest w niewielkich bezodpływowych zagłębieniach terenu. W dolinie o wysokich i stromych brzegach, porynie wykorzystywana turystycznie rzeka Wda. Charakteryzują ją duży spadek (ok 0,72 0/00), liczne meandry oraz zwężenia. Wzdłuż całego swojego biegu Wda przyjmuje liczne dopływy. Najważniejsze z nich to Ryszka (powierzchnia zlewni: 103,5km²), Sobińska Struga (103,3km²) i Prusina (101,2km²).

Typowym elementem krajobrazu są jeziora rynnowe ? jezioro Piaseczno, jezioro Miedzno oraz wytopiskowe: jezioro Dury, Radolinek, Duży i Mały Trzebucz. W wyniku budowy elektrowni tur i spiżarni w Wdy nastąpiło podniesienie poziomu wody o 15m, zalanie dawnej doliny rzeki oraz licznych obniżeń. W ten sposób powstało sztuczne jezioro o powierzchni 440ha i 11km długości zwane Zalewem turskim. Nieliczne nie zatopione fragmenty terenu tworzą na Zalewie malownicze wyspy, wśród których największa zwana jest Mader.

Obfitość rzek i jezior to prawdziwy raj dla flory i fauny. Obok pospolitych gatunków ryb w czystych wodach Wdy żyje pstrąg potokowy i rzadko spotykany lipień. Można tu spotkać okazałe szczupaki, sumy oraz trojeziorowce. Bytuje tu także rónka- mała, pięknie ubarwiona ryba, mająca ciekawe zwyczaje rozrodcze.

Wdecki Park Krajobrazowy prowadzi działalność edukacyjną, współpracuje z nadleśnictwami, szkołami, samorządami, uczelniami i organizacjami pozarządowymi. W siedzibie Parku do dyspozycji zainteresowanych znajduje się bogato wyposażona salka dydaktyczna, a pracownicy są ufni fachowcy informacji. Dla wcześniej zgłoszonych grup zorganizowanych przygotowywane są

prelekcje, wycieczki i zajęcia terenowe.

Lasy zajmują około 60 % powierzchni parku. Są to w zdecydowanej większości zbiorowiska boru wiekiego, z przewagą drzewostanu w postaci sosny zwyczajnej. Obecnie istniejący skład gatunkowy lasu jest wynikiem działalności człowieka, który doprowadził do zmiany charakteru lasu z puszczyk na bory. Mimo niekorzystnego wpływu czynników antropogenicznych zachowały się tu lasy liściaste. Spotykamy je w dolinach rzek i strumieni, na stromych zboczach rzecznych, w zagłębieniach pozostających stale pod wpływem wpływów powierzchniowych i gruntowych. Największy obszar obejmujący zespoły borów zróżnicowanych pod względem siedliska i składu gatunkowego. Najliczniej reprezentowany jest bór wiekowy, następnie bór chrobotkowy oraz bór bagienny. Najczęściej występuje sosna zwyczajna oraz brzoza brodawkowata. Na szczególną uwagę w rozległych borach sosnowych zasługuje kłosa dębrowy z największym w Europie rodowym skupiskiem jarzą brekinii.

Na terenie Wdeckiego Parku Krajobrazowego występuje wiele interesujących gatunków roślin. Pozostałościami szaty roślinnej schyłku okresu lodowcowego są szeroko rozpowszechnione na terenie całego Boru Tucholskich bórka bagienna, bagno zwyczajne i mącznica lekarska. W runie spotykamy tu unikatowe, chronione gatunki roślin np. wawrzynka wilczełyko i liliżnoga.

Niezwykle ciekawym zespołem roślinnym są torfowiska rośliniskowe oraz wyjątkowo cenne porosty, białce wskaźnikiem czystości powietrza np. granicznik pącznik. Spotykamy tutaj szczególnie cenne gatunki roślin wpisane do Czerwonej Księgi np. trzy gatunki rosiczek (pośrednia, okrągłolistna i długolistna), storczyka plamistego, wawrzynka wilczełyko, liliżnoga, turzyczaki, orlika pospolitego, widłak jałowcowaty, żurawina, cisa pospolitego.

Ostatnim odkryciem jest arcydziśń litwor? bardzo rzadki składnik naszej flory spotykany dziko w Sudetach i Karpatach, ponadto niekiedy na niżu, gdzie stanowi w większości gatunek zdziczały.

Urozmaicone warunki sprzyjają występowaniu rzadkich, nawet w skali kraju, gatunków zwierząt. W bogatej faunie występują ryby? m.in. pstrąg potokowy i lipień sum, szczupak i okazałe trocie jeziorowe. Na terenie Wdeckiego Parku Krajobrazowego żyje poza tym 13 gatunków pająków? w tym traszka grzebieniasta, grzebiuszka ziemna, kumak nizinny, rzekotka drzewna i 5 gatunków chronionych gadów? padalec pospolity, jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata. Bory sosnowe zasiedlane są stosunkowo niewielką ilością zwierząt kręgowych, natomiast lasy liściaste i mieszane są schronieniem dla saren, jeleni, danieli i dzików. Tereny podmokłe są doskonałym siedliskiem dla awifauny- wśród 149 gatunków ptaków a 113 objętych jest ochroną: bocian czarny, gęgoł, bielik, kropiatka, biegus zmienny, kania ruda, zimorodek, błotniak stawowy, krogulec, nurogę. Spośród 42 gatunków ssaków 16 objętych jest ochroną, m.in. bór europejski, wydra, ryjaka aksamitna, nocek rudy, borowiec wielki, gacek wielkouch. Zmiany następujące w środowisku przyrodniczym spowodowały wyginięcie niektórych gatunków zwierząt, a zagrożenie wielu pozostałych.